

De gemeenteraad van Wijchen

18 7B 17177 | Bestuur

Beslisnota

Rapport Rekenkamercommissie "Grip krijgen op Veilig Thuis"

Wijchen, 7 juni 2018

Geachte leden van de raad,

Wat adviseert de Rekenkamercommissie te besluiten?

1. Kennis te nemen van het onderzoeksrapport "Grip krijgen op Veilig Thuis".
2. In te stemmen met de conclusies van het rapport:
 - a. De besluitvorming over Veilig Thuis is onvoldoende voorbereid en onderbouwd, zowel in de voorbereidings- als uitvoeringsfase;
 - b. De besluitvorming over Veilig Thuis, zowel voor als na 1 januari 2015, is moeilijk traceerbaar, nagenoeg onnavolgbaar, weinig transparant en daardoor moeilijk controleerbaar;
 - c. Rollen en verantwoordelijkheden ten aanzien van Veilig Thuis zijn in de praktijk onvoldoende gescheiden;
 - d. Bestuurders hadden onvoldoende oog voor de verandercapaciteit van de uitvoeringsorganisatie
 - e. De gemeenteraden zijn onvoldoende betrokken bij en geïnformeerd over de besluitvorming en zijn daardoor niet in staat geweest hun kaderstellende en controlerende rol goed te vervullen.
3. In te stemmen met de aanbevelingen van het rapport:
 - a. Voor de versterking van de kaderstellende rol van de raad:
 - i. Regel zaken vooraf zodanig dat de raad erop kan vertrouwen dat de raad, de portefeuillehouder en het college hun verantwoordelijkheden kunnen waarmaken.
 - b. Voor de versterking van de controlerende rol van de raad:
 - i. Maak afspraken over de wijze van informatievoorziening en de manier hoe hiermee wordt omgegaan.
 - c. Voor de versterking van de kaderstellende en controlerende rol van de raad:
 - i. Onderzoek de mogelijkheden voor het instellen van een intergemeentelijke werkgroep bestuurlijke samenwerking
 - ii. Leer van ervaringen met controle en toezicht in andere sectoren.
4. Op basis van de conclusies en aanbevelingen:
 - a. Het college te verzoeken uiterlijk 1 oktober 2018 een voorstel voor aanpassing van de Gemeenschappelijke regeling GGD Gelderland-Zuid voor zienswijzen voor te leggen, waarin de aanbevelingen van het rapport verwerkt zijn:
 - i. Aanpassing van de procedure voor de totstandkoming van het vierjarig beleidsplan, zodanig dat de raden daarbij actief betrokken zijn;
 - ii. Aanpassing van de procedure voor de totstandkoming van de begroting door toevoeging van een Kadernota, waarop de raden hun zienswijzen kunnen geven;
 - iii. Toevoegen van een artikel betreffende de publicatie van een besluitenlijst van

- de DB-vergaderingen
- iv. Toevoegen van een artikel betreffende de toezending van het conceptverslag van de vergadering van het Algemeen bestuur aan de gemeenteraden kort nadat de vergadering heeft plaatsgevonden
- v. Schrappen van artikel 8 "Ondergeschikt belang", zodat de raden altijd in de gelegenheid moeten worden gesteld hun zienswijze naar voren te brengen bij wijzigingen in een gemeenschappelijke regeling.
- b. De wijze waarop de Gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente Wijchen deelneemt, de informatievoorziening over de bestuursvergaderingen op de website actueel, beter toegankelijk en leesbaar maken voor geïnteresseerden.
- c. Het college te verzoeken, gelijktijdig met het aanbieden van het voorstel voor aanpassing van de Gemeenschappelijke regeling GGD Gelderland-Zuid, verslag aan de raad uit te brengen over de gevoerde gesprekken met de regiogemeenten, daarmee bereikte resultaten en nog uit te voeren activiteiten voor alle gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente Wijchen participeert, betreffende:
 - i. De (planning van de) aanpassing van de gemeenschappelijke regelingen op de punten genoemd in beslispunt 4a en 4b;
 - ii. De gehanteerde overwegingen bij de recente benoemingen van leden van het DB;
 - iii. De te volgen procedure op het moment dat gemeenten in de toekomst in samenwerking een (nieuwe) taak moeten oppakken;
 - iv. De te volgen werkwijze om de Samenwerkingswijzer (digitale instrument met informatie over de gemeenschappelijke regelingen en maatschappelijke partners) actueel te houden;
 - v. Het actueel, volledig en goed geordend hebben en houden van de onderliggende dossiers in het archiveringssysteem;
 - vi. De wijze waarop ervaringen met controle en toezicht uit andere sectoren hierbij zijn of nog worden meegenomen.
- d. De griffier te verzoeken om in het presidium zo spoedig mogelijk na het besluit van de raad de volgende onderwerpen te agenderen:
 - i. De behoefte aan het opstellen van actuele beleidsplannen op basis waarvan de raad het college een opdracht meegeeft naar de bestuursvergaderingen van de gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen.
 - ii. De behoefte aan het samenstellen van een werkgroep uit de raad die invulling gaat geven aan het systeem van raadsrapporteurs;
 - iii. De behoefte van de raad om in regionaal verband één of meer bijeenkomsten te beleggen voor het verkennen van de mogelijkheden en het maken van afspraken voor het instellen van een intergemeentelijke werkgroep bestuurlijke samenwerking en een regionale invulling van een systeem van raadsrapporteurs;
 - iv. uiterlijk 1 oktober 2018 verslag uit te brengen aan de raad over de resultaten van beslispunten 4d i tot en met 4d iv, zodat er in samenhang met de resultaten uit beslispunten 4a tot en met 4c over gesproken en waar nodig besloten kan worden door de raad.
 - v. Hoe het presidium om wil gaan met de behandeling van paragraaf 8 Verbonden partijen uit de programmabegroting.
 - vi. Hoe het presidium in de toekomst, in het geval nieuwe taken op de gemeente af komen, die in samenwerking met andere gemeenten moeten worden uitgevoerd, van meet af aan de samenwerking met die andere gemeenten wenst te zoeken o.a. om af te stemmen hoe met de formele kant en met de risico's kan worden omgegaan.

Wat is de aanleiding voor dit voorstel?

De Rekenkamercommissie van de raad van Wijchen heeft samen met de Rekenkamer(commissie)s¹ van Berg en Dal, Beuningen, Heumen, Nijmegen en West Maas en Waal een onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop de governance (sturing, beheersing, toezicht en verantwoording) van Veilig Thuis Gelderland-Zuid (VTGZ) is ingericht en heeft gefunctioneerd, en in het bijzonder de rol die de gemeenteraden daarin hebben gespeeld. De centrale vraag in het onderzoek was:

Welke inzichten en concrete handvatten voor versterking van de kaderstellende en controlerende rol van gemeenteraden bij bestuurlijke samenwerking kunnen uit de casus VTGZ worden afgeleid?

De aanleiding voor het onderzoek was het instellen van het verscherpt toezicht door de rijksinspecties bij VTGZ.

Sinds 1 januari 2015 functioneren in Nederland 26 regionale Veilig Thuis-organisaties. Veilig Thuis is het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling. In de regio Gelderland-Zuid is Veilig Thuis ondergebracht bij de GGD Gelderland-Zuid. In de tweede helft van 2015 voerden Rijksinspecties de eerste stap uit van het toezicht bij alle 26 Veilig Thuis-organisaties. Uit dit onderzoek bleek dat VTGZ op 16 van de 24 toetsingscriteria een onvoldoende scoorde. Daarop is het toezicht op VTGZ geïntensiveerd. Later, in april 2016, werd VTGZ zelfs onder verscherpt toezicht van de inspecties geplaatst.

Naar aanleiding van het instellen van het verscherpt toezicht bij VTGZ leefden er bij de gemeenteraden van de betrokken gemeenten veel vragen en is er een aanzienlijke informatiestroom in de richting van de gemeenteraden op gang gekomen. Voor de Rekenkamers van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen (voor de leesbaarheid verder: regio Nijmegen) waren deze vragen aanleiding om een gezamenlijk onderzoek te starten. De Rekenkamers zijn van mening dat het maatschappelijk, bestuurlijk en financieel belang van Veilig Thuis groot is en het daarmee dus hoog scoort op de criteria die zij hanteren bij het kiezen van een onderwerp voor onderzoek.

Welk resultaat willen we bereiken?

Ondanks diverse recente adviezen en handreikingen, worstelen gemeenteraden overal in het land met de vraag hoe zij invloed kunnen uitoefenen op de inrichting van samenwerkingsverbanden en op de uitvoering van taken door die verbanden. De Rekenkamercommissie hoopt uw raad met de conclusies en aanbevelingen verder op weg te helpen met uw wens om meer inzicht te krijgen in hoe de raad inzicht in en invloed kan krijgen op de (inrichting van de) samenwerkingsverbanden.

Welke argumenten zijn er voor dit voorstel?

3.a.i.1 en 3.b.i.1 Als van tevoren duidelijk is wie welke verantwoordelijkheid heeft, dan bevordert dit de rolvastheid van raad en college, de transparantie in de besluitvorming en de mogelijkheden van controle door de raad.

Uit het onderzoek kwam naar voren dat rollen en verantwoordelijkheden ten aanzien van VTGZ in de praktijk onvoldoende gescheiden zijn. Dit zorgde ervoor dat de besluitvorming over Veilig Thuis weinig transparant is verlopen. Daardoor was de besluitvorming voor de raad ook moeilijk controleerbaar.

3.c.i.1 De raad heeft goede ervaringen met een raadswerkgroep Breed (toenmalige uitvoerder van de Wet sociale werkvoorziening) en de Agendacommissie Modulaire Gemeenschappelijke regeling.

In de raadswerkgroep werd indertijd door de raadsleden van gemeenten die deelnamen aan de GR Breed afgestemd over amendementen en moties op de jaarstukken, zodat er gezamenlijke oproepen werden gedaan aan de collegeleden, die het bestuur van de GR

¹ Voor het leesgemak wordt verder gesproken over Rekenkamers.

Breed vormden.

De Agendacommissie MGR heeft veroorzaakt dat het bestuur van de MGR kwartaalrapportages stuurt aan de raden met daarin de door de raden gewenste informatie. De raadswerkgroep en de Agendacommissie zorgden er ook voor dat bijeenkomsten voor gemeenteraden ruim van tevoren aangekondigd werden en plaatsvonden op data dat raadsleden aanwezig konden zijn.

3.c.ii.1 Door gebruik te maken van de Nederlands code voor goed openbaar bestuur, in intergemeentelijk verband, kan de governance van bestuurlijke samenwerkingsverbanden worden verbeterd.

Het verbeteren van controle en toezicht hoeft niet "uitgevonden" te worden door de raden. Er is een code voor goed openbaar bestuur. Daarnaast zijn er in de afgelopen jaren diverse rapporten verschenen over de governance bij bijvoorbeeld onderwijskoepels en woningcorporaties. Vaak n.a.v. "gebrekkig" bestuur. Uit die rapporten kunnen lessen getrokken worden die ook nuttig zijn voor het inrichten van controle en toezicht door gemeenteraden op gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen.

4.a.i Het vierjarig beleidsplan van de GGD hoort aan te sluiten bij het beleid van de gemeente of beter nog het beleid van de gemeente te versterken.

De GGD is een uitvoeringsorganisatie van het gemeentelijk beleid. Het is daarom belangrijk dat de raad de kaders stelt voor het beleid via raadsbesluiten over beleidsplannen. De raadsbesluiten vormen de opdracht aan het college. Het lid van het college dat Wijchen vertegenwoordigt in het algemeen bestuur van de regeling weet daardoor welk standpunt hij in neemt tijdens de bestuursvergadering.

4.a.ii Artikel 34b van de Wet gemeenschappelijke regelingen stelt dat het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke regeling voor 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders aan de raden van de deelnemende gemeenten stuurt.

Artikel 35, lid 3 van de Wet gemeenschappelijke regelingen geeft aan dat de raden hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren kunnen brengen.

4.a.iii De vergaderingen van het Dagelijks bestuur worden gehouden met gesloten deuren (artikel 14, lid 3 van de Gemeenschappelijke regeling GGD). De besluitenlijsten kunnen wel openbaar gemaakt worden.

4.a.iv De vergaderingen van het Algemeen bestuur zijn openbaar. Als de conceptverslagen spoedig na de vergadering aan de raden worden toegestuurd, hebben de raden meer gelegenheid om over de actualiteit met de betreffende wethouder te praten.

4.c.ii Uit het onderzoek blijkt dat het belangrijk is dat het DB is samengesteld uit personen met diverse, relevante competenties. Ook is er een mogelijkheid om externe deskundigheid toe te voegen aan het DB.

4.c.vi Zie ook 3.c.ii.1

4.d Het presidium gaat over de organisatie van de werkzaamheden van de raad. De punten genoemd onder 4.d vallen onder deze taak.

Wat zijn tegenargumenten of risico's?

3.a tot en met 3.c Voor de versterking van de kaderstellende en controlerende rol van de raad is het allereerst nodig dat de raad investeert in het inzicht krijgen in en houden op gemeenschappelijke regelingen.

Uit het hoofdrapport, pagina 20: Opgemerkt moet worden dat de afstand tussen de raad en

een gemeenschappelijke regeling groter is en blijft, dan wanneer een taak door de gemeente zelf uitgevoerd wordt. De raad heeft hoe dan ook alleen invloed op hoofdlijnen. Daarnaast wijzen we erop dat het succes van een gemeenschappelijk afsprakenkader valt of staat met de inzet en bereidheid van de raden om, met name in controlerende zin, samen te werken met de raden van de andere deelnemende gemeenten.

4.a.i Iedere raad kan zelf ook het initiatief nemen om kaders te stellen voor gezondheidsbeleid.

Uit de kaderstelling door de raad op het gezondheidsbeleid volgt dan de opdracht die het college mee krijgt voor de taken die de GGD moet uitvoeren.

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën

Vooralsnog zijn er geen financiële gevolgen van dit raadsbesluit.

b. Communicatie

Bij het verschijnen van het rapport is het rapport en de bijlagen ook aan diverse media gestuurd.

Op maandagavond 28 mei 2018 vindt er een bijeenkomst voor raadsleden uit de regio Gelderland-Zuid plaats.

Over de besluitvorming door uw raad wordt op de gebruikelijke wijze gecommuniceerd.

c. Uitvoering

De Rekenkamercommissie neemt in haar verslag over haar werkzaamheden in de periode 2018 – 2022 op hoe het loopt met de uitvoering van de aanbevelingen, toezeggingen en/of besluiten en de daarmee bereikte resultaten.

d. Overlegd met

Dit rapport is tot stand gekomen door een prettige samenwerking met de Rekenkamer(commissie)s van Berg en Dal, Beuningen, Heumen, Nijmegen en West Maas en Waal. Als bijkomend effect heeft het de Rekenkamercommissie inzicht gegeven in de voordelen van regionale samenwerking en andere vormen van uitvoering van de Rekenkamerfunctie.

Bijlagen

1. Hoofdrapport Grip krijgen op veilig thuis
2. Bijlagenboek bij hoofdrapport Grip krijgen op veilig thuis

De Rekenkamercommissie van de raad van Wijchen,

De secretaris, De voorzitter,

18 7B 17177 | Bestuur

Raadsbesluit

Rapport Rekenkamercommissie “Grip krijgen op Veilig Thuis”

Samenvatting

Sinds 1 januari 2015 functioneren in Nederland 26 regionale Veilig Thuis-organisaties. Veilig Thuis is het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, waarin de voormalige Steunpunten Huiselijk Geweld en Advies- en Meldpunten Kindermishandeling zijn samengevoegd.

In de regio Gelderland Zuid is Veilig Thuis ondergebracht bij de GGD Gelderland-Zuid. In de tweede helft van 2015 voerden Rijksinspecties de eerste stap uit van het toezicht bij alle 26 Veilig Thuis-organisaties. Uit dit onderzoek bleek dat Veilig Thuis Gelderland Zuid (VTGZ) op 16 van de 24 toetsingscriteria een onvoldoende scoorde. Daarop is het toezicht op VTGZ geïntensiveerd. Later, in april 2016, werd VTGZ zelfs onder verscherpt toezicht van de inspecties geplaatst. Naar aanleiding van het instellen van het verscherpt toezicht bij VTGZ in april 2016 leefden er bij de gemeenteraden van de betrokken gemeenten veel vragen en is er een aanzienlijke informatiestroom in de richting van de gemeenteraden op gang gekomen. Voor de rekenkamer(commissie)s van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen waren deze vragen aanleiding om een gezamenlijk onderzoek te starten. De rekenkamers zijn van mening dat het maatschappelijk, bestuurlijk en financieel belang van Veilig Thuis groot is en het daarmee dus hoog scoort op de criteria die zij hanteren bij het kiezen van een onderwerp voor onderzoek.

Het hoofdrapport “Grip krijgen op Veilig thuis” is de weergave van de uitkomsten van het onderzoek. In het onderstaande raadsbesluit staan de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek genoemd.

De raad van de gemeente Wijchen;

Gelet op: de Gemeentewet, artikel 81 0a, artikel 182 tot en met artikel 185

gelezen het voorstel van de Rekenkamercommissie van de raad van Wijchen
van: 7 juni 2018

besluit:

1. Kennis te nemen van het onderzoeksrapport “Grip krijgen op Veilig Thuis”.
2. In te stemmen met de conclusies van het rapport:
 - a. De besluitvorming over Veilig Thuis is onvoldoende voorbereid en onderbouwd, zowel in de voorbereidings- als uitvoeringsfase;
 - b. De besluitvorming over Veilig Thuis, zowel voor als na 1 januari 2015, is moeilijk traceerbaar, nagenoeg onnavolgbaar, weinig transparant en daardoor moeilijk controleerbaar;
 - c. Rollen en verantwoordelijkheden ten aanzien van Veilig Thuis zijn in de praktijk onvoldoende gescheiden;
 - d. Bestuurders hadden onvoldoende oog voor de verandercapaciteit van de

uitvoeringsorganisatie

- e. De gemeenteraden zijn onvoldoende betrokken bij en geïnformeerd over de besluitvorming en zijn daardoor niet in staat geweest hun kaderstellende en controlerende rol goed te vervullen.
3. In te stemmen met de aanbevelingen van het rapport:
- a. Voor de versterking van de kaderstellende rol van de raad:
 - i. Regel zaken vooraf zodanig dat de raad erop kan vertrouwen dat de raad, de portefeuillehouder en het college hun verantwoordelijkheden kunnen waarmaken.
 - b. Voor de versterking van de controlerende rol van de raad:
 - i. Maak afspraken over de wijze van informatievoorziening en de manier hoe hiermee wordt omgegaan.
 - c. Voor de versterking van de kaderstellende en controlerende rol van de raad:
 - i. Onderzoek de mogelijkheden voor het instellen van een intergemeentelijke werkgroep bestuurlijke samenwerking
 - ii. Leer van ervaringen met controle en toezicht in andere sectoren.
4. Op basis van de conclusies en aanbevelingen:
- a. Het college te verzoeken uiterlijk 1 oktober 2018 een voorstel voor aanpassing van de Gemeenschappelijke regeling GGD Gelderland-Zuid voor zienswijzen voor te leggen, waarin de aanbevelingen van het rapport verwerkt zijn:
 - i. Aanpassing van de procedure voor de totstandkoming van het vierjarig beleidsplan, zodanig dat de raden daarbij actief betrokken zijn;
 - ii. Aanpassing van de procedure voor de totstandkoming van de begroting door toevoeging van een Kadernota, waarop de raden hun zienswijzen kunnen geven;
 - iii. Toevoegen van een artikel betreffende de publicatie van een besluitenlijst van de DB-vergaderingen
 - iv. Toevoegen van een artikel betreffende de toezending van het conceptverslag van de vergadering van het Algemeen bestuur aan de gemeenteraden kort nadat de vergadering heeft plaatsgevonden
 - v. Schrappen van artikel 8 "Ondergeschikt belang", zodat de raden altijd in de gelegenheid moeten worden gesteld hun zienswijze naar voren te brengen bij wijzigingen in een gemeenschappelijke regeling.
 - b. De wijze waarop de Gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente Wijchen deelneemt, de informatievoorziening over de bestuursvergaderingen op de website actueel, beter toegankelijk en leesbaar maken voor geïnteresseerden.
 - c. Het college te verzoeken, gelijktijdig met het aanbieden van het voorstel voor aanpassing van de Gemeenschappelijke regeling GGD Gelderland-Zuid, verslag aan de raad uit te brengen over de gevoerde gesprekken met de regiogemeenten, daarmee bereikte resultaten en nog uit te voeren activiteiten voor alle gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente Wijchen participeert, betreffende:
 - i. De (planning van de) aanpassing van de gemeenschappelijke regelingen op de punten genoemd in beslispunt 4a en 4b;
 - ii. De gehanteerde overwegingen bij de recente benoemingen van leden van het DB;
 - iii. De te volgen procedure op het moment dat gemeenten in de toekomst in samenwerking een (nieuwe) taak moeten oppakken;
 - iv. De te volgen werkwijze om de Samenwerkingswijzer (digitale instrument met informatie over de gemeenschappelijke regelingen en maatschappelijke partners) actueel te houden;
 - v. Het actueel, volledig en goed geordend hebben en houden van de onderliggende dossiers in het archiveringssysteem;
 - vi. De wijze waarop ervaringen met controle en toezicht uit andere sectoren hierbij zijn of nog worden meegenomen.

- d. De griffier te verzoeken om in het presidium zo spoedig mogelijk na het besluit van de raad de volgende onderwerpen te agenderen:
- i. De behoefte aan het opstellen van actuele beleidsplannen op basis waarvan de raad het college een opdracht meegeeft naar de bestuursvergaderingen van de gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen.
 - ii. De behoefte aan het samenstellen van een werkgroep uit de raad die invulling gaat geven aan het systeem van raadsrapporteurs;
 - iii. De behoefte van de raad om in regionaal verband één of meer bijeenkomsten te beleggen voor het verkennen van de mogelijkheden en het maken van afspraken voor het instellen van een intergemeentelijke werkgroep bestuurlijke samenwerking en een regionale invulling van een systeem van raadsrapporteurs;
 - iv. uiterlijk 1 oktober 2018 verslag uit te brengen aan de raad over de resultaten van beslispunten 4d i tot en met 4d iv, zodat er in samenhang met de resultaten uit beslispunten 4a tot en met 4c over gesproken en waar nodig besloten kan worden door de raad.
 - v. Hoe het presidium om wil gaan met de behandeling van paragraaf 8 Verbonden partijen uit de programmabegroting.
 - vi. Hoe het presidium in de toekomst, in het geval nieuwe taken op de gemeente af komen, die in samenwerking met andere gemeenten moeten worden uitgevoerd, van meet af aan de samenwerking met die andere gemeenten wenst te zoeken o.a. om af te stemmen hoe met de formele kant en met de risico's kan worden omgegaan.

Aldus besloten door de gemeenteraad in zijn openbare vergadering van [Klik hier als u een datum wilt invoeren](#).

De voorzitter,

De griffier,